

DESTEK TAZMİNATI KONUSUNDA YARGITAY KARARLARI

Desteğin yardımının yalnızca parasal nitelikte bulunması zorunlu değildir. Eylemli ve düzenli olarak yapılan hizmet edimleri de bir kimsenin destek sayılması için yeterlidir. Kız evladı olan desteğin, anne ve baba olan davacılar muhtemel yaşamları boyunca para veya hizmet şeklinde destek olacağı kabulü ile hesaplamanın buna göre yapılması gerekir.

Yargılama sırasında anne ve baba olan davacıların kız çocuklarının ölümü nedeniyle hak kazandıkları destekten yoksun kalma tazminat miktarlarının belirlenmesi için bilirkişi görüşüne başvurulduğu görülmektedir. Hükme esas alınan bilirkişi raporunda bayan olan desteğin evleneceği yaş olan yirmisekiz yaşına kadar destek olacağı, evlendikten sonra yeni ailesi, çocukları dikkate alındığında destek olamayacağı kabul edilerek destekten yoksun kalma tazminatının belirlendiği görülmektedir. Yukarıdaki açıklamalar da gözetildiğinde kız evladı olan desteğin anne, baba olan davacılar muhtemel yaşamları boyunca para veya hizmet şeklinde destek olacağı kabulü ile hesaplamanın yapılması gerekir. Yerel mahkemece, yukarıda belirtilen esaslar gözetilmeden tazminat hesabı yapan bilirkişinin raporunun hükme esas alınmış olması usul ve yasaya aykırı olup bozmayı gerektirmiştir.

4.HD.18.4.2002, E.2002/757 - K.2002/5015

Desteğin yardımının yalnız parasal nitelikte bulunmasında zorunluk yoktur. Çünkü, ölenin hizmet edebilme güç ve kabiliyeti de para ile ifadesi mümkün olan bir mali imkan teşkil eder.

Ana ve babanın çocukları kaç tane olursa olsun, maddi durumları ne derecede bulunursa bulunsun, hatta gelecekleri, müesseselerce (sosyal güvenlik kurumlarınca) garanti altına alınmış bile, bir gün zarurete düşüp düşmeyecekleri, çocuklarına muhtaç olmayacakları önceden kestirilemez.

Ölüm meydana gelmese idi, yakın veya uzak bir süre içinde ölenin yardımından faydalanması kuvvetle muhtemel bulunan kimselerin de maddi tazminat isteyebileceğini kabul etmek gerekir.

Desteğin, sahip bulunduğu veya sahip olacağı mali imkanlarıyla, destekten yoksun kalana sağlığında temin ettiği veya edeceği; farazi desteğin ise gelecekte sağlayabileceği yardımlar göz önünde bulundurulmalıdır. Zararı oluşturan bu yardımların tespitinde, belli zamanlarda verilen veya ileride verilmesi muhakkak olan mutad hediyeleri ve "hizmet" şeklinde yapılan yardımları da dikkate almak lazımdır. Desteğin yardımının yalnız parasal nitelikte bulunmasında zorunluk yoktur. Çünkü, ölenin hizmet edebilme güç ve kabiliyeti de para ile ifadesi mümkün olan bir mali imkan teşkil eder.

MK. nun 6. maddesi hükmünce, bu davalarda ispat yükü kural olarak davacıya düşer. Ne var ki genel yaşam deneyimlerine ve yaşamın olağan akışına dayanan kişi, artık iddiasını ispatla yükümlü değildir. Ölen çocuğun, gelecekte ana-babasına bakacağı yaşamın ve olayların normal akışı içinde beklenebiliyorsa, çocuk onlar için destektir. (HGK.21.4.1982 gün E. 1528, K.412)

Ana ve babanın çocukları kaç tane olursa olsun, maddi durumları ne derecede bulunursa bulunsun, hatta gelecekleri, müesseselerce (sosyal güvenlik kurumlarınca) garanti altına alınmış bile, bir gün zarurete düşüp düşmeyecekleri, çocuklarına muhtaç olmayacakları önceden kestirilemez. Fakat onların ileride çocuklarının maddi desteğine muhtaç olabileceklerinin kabulü, hayatın olağan akışına uygun düşer. (HGK. 17.10.1973 gün, E.899)

Babanın yaşlılığında sanatını icra edememesi halinde ve ev kadını olan annenin de kocasının ölümünden sonra zarurete düşebilecekleri ihtimali, çocukların ana ve babalarına yardım hususundaki Türk örf ve gelenekleri de dikkate alınmadan istemin bütünüyle reddine karar verilmiş olmasında isabet bulunmamaktadır.

4.HD.20.03.1986, E.1986/1585 - K.1986/2553

Bedelsiz başkasının bakımını sağlayan ve ona hizmet eden kimse de destek sayılır. Ev işlerini gören kadın da destektir.

Yerleşmiş içtihatlarla göre, bedelsiz olarak başkasının bakımını sağlayan ya da ona yardım eden kimse destek sayılmıştır. Destek, yalnız başkasına yaşamak için gerekli ihtiyaçları sağlayan ya da bunların temini için para veren kimse değildir. Bu hizmetleri görmek suretiyle çalışmasını doğrudan doğruya başkalarına tahsis eden kimse de destek sayılacağından, yalnızca ev işlerini gören bir kadın da kocasının desteği sayılabilir. Trafik kazasında ölen desteğin 1932 doğumlu olması, onun destek olamayacağına gerekçe olamaz.

11.HD.13.9.1999, E.1999/4689 - K.1999/6755

Evlilik bağı kurulmasa bile, karı koca gibi birleşen, bu amaç ve duygu ile yaşamlarını sürdüren kişilerin birbirlerine destek sayılmaları gerekir.

Toplumumuzda yasa dışı nitelendirilen, gayri resmi evliliklerin bulunduğu sosyal bir gerçektir. Medeni Yasa uyarınca, evlilik bağı kurulmasa bile, karı koca gibi birleşen, bu amaç ve duygu ile yaşamlarını sürdüren kadınlar için bakım yükümlülüğünü yerine getiren erkeğin destek sayılması gerektiği, doktrinde ve Yargıtay'ın yerleşmiş uygulamaları ile, kabul edilmiş bir olgu olduğu gibi, Dairemizin uygulamaları da bu yöndedir. B.K.'nun 45. maddesinde de belirttiği üzere "destek" kavramı hukuki bir ilişkiyi değil, eylemli bir durumu içerir. Medeni Yasa uyarınca evlilik bağı kurulmasa dahi fiili evlilik birliğiyle murise bağlı olan davacının tazminat taleplerinin, gayri resmi evliliklere yasal hak tanınmayacağı gerekçesiyle reddi hatalıdır.

21.HD.11.10.2001, E.2001/6819 - K.2001/6640

Öz annesi sağ olan çocuğun üvey annesine destek olacağı, hayatın olağan akışına ters düşen, kuvvetli bir ihtimale dayanmayan bir varsayımdır.

Destekten yoksun kalma tazminatına hükmedebilme koşullarından biri, ölenin davacılar destek olduğunun veya olabileceğinin gerçekleşmesidir. Diğer deyişle, destek kavramı gerçekleşmiş veya ilerde gerçekleşmesi umulan bir bakım münasebetini zorunlu kılar. Genel olarak bir kimse ancak ölümden önce bakmakta olduğu veya sağ kalsaydı kuvvetli bir ihtimalle ilerde bakacağı anlaşılan kişilerin desteğidir.

Ölen dört yaşındaki çocuğun, uzun sayılabilecek bir süre üvey anne tarafından bakılmış, o nedenle yararına manevi tazminat takdiri için yasal koşulların gerçekleşmiş bulunmasına göre aşağıdaki bendin kapsamı dışında kalan temyiz itirazlarının reddi gerekmiştir.

Davaya konu olayda ölen çocuk dört yaşındadır Davacılarından M. ise üvey annesidir. Asıl annesi Ü.'nün de sağ olduğu anlaşılmaktadır. Ölen S.'nin ilerde üvey annesi M.'ye destek olacağı, diğer deyişle üvey

annesinin dahi yaşama ihtiyaçlarını devamlı ve azçok düzenli bir şekilde gidermek için yardımlarda bulunacağını kabul etmek hayatın olağan akışına ters düşen, kuvvetli bir ihtimale dayanmayan bir varsayımdır.

Mahkemenin bu hukuki ve maddi olguları gözönünde bulundurmaksızın üvey anne M. için dahi destek tazminatına hükmetmiş olması usul ve yasaya aykırı olup bozma nedenidir.

4.HD.30.01.1986, E.1985/9525 - K.1986/710

Kız çocuğunun halen evlenmediğinin saptanması durumunda, destekten yararlanma süresinin 22 yaşın ikmalinden daha uzun süreyi kapsayacak yaşa göre belirlenmesi gerekir. Bu, gerçeğin varsayımlara üstünlüğü ilkesinin bir sonucudur.

Zararın tespitinde, hükme en yakın tarihteki asgari ücret artışlarının dikkate alınması gerekir. Çünkü, asgari ücret uygulaması kamu düzeni gereğidir.

Zararın tespiti aşamasında, hükme en yakın tarihteki asgari ücretin esas alınarak hesaplama yapılması gereği kamu düzenine ilişkin olup, mahkemece re'sen dikkate alınması gerekmesine rağmen hüküm tarihinden önce yürürlüğe giren asgari ücret artışlarını yansıtmayan hesap raporunun hükme dayanak kılınması;

Hak sahibi kız çocuklarının destekten yararlanma sürelerinin evlenmelerinin üstün olasılık dahilinde bulunduğu yaşa göre belirlenmesi gerekmekte olup; gerçeğin varsayımlara üstünlüğü ilkesi kapsamında somut olayda, kız çocuğunun halen evlenmediğinin saptanması durumunda; destekten yararlanma süresinin 22 yaşın ikmalinden daha uzun süreyi kapsayacak yaşa göre belirlenmemesi; usul ve yasaya aykırı olup, bozma nedenidir.

10.HD.03.03.2003, E.2003/615 - K.2003/1366

Davacıların maddi durumlarının iyi ve gelirlerinin fazla olması, destekten yoksun kalma tazminatı istemelerine engel değildir.

Davacılar anne ve baba olup maddi durumlarının iyi ve gelirlerinin fazla olması ve ölenin gelir ve yardımına muhtaç olmamaları, anılan davacıların destekten yoksun kalma tazminatı talep etmelerine engel değildir. Nitekim destekten yoksun kalma yalnız parasal yardım olarak düşünülemez. Evladın bayram günlerinde anne ve babaya ziyareti ve evde ailesine yardımcı olması, her türlü hastalık ve sair sıkıntılarında yardıma koşma görevi maddi desteğin kapsamında değerlendirilmelidir. Bu durumda anılan davacıların destekten yoksun kalmadıklarından bahisle tazminat talebinin reddine karar verilmiş olması doğru görülmemiştir.

11.HD.11.10.2005, E.2004/10735 - K.2005/9566

Çocuğun haksız eylem sonucu ölmesi, annenin destekten yoksunluğuna hüküm verilmesini gerektirir.

Davacı, davalının hukuka aykırı eylemi sonucu zarar gördüğünü belirterek maddi tazminat isteminde bulunmuştur. Mahkemece ölenin davacıya destek olamayacağı belirtilerek dava reddedilmiştir.

Dosyadaki kanıtlara göre, davalının davacının oğlunu öldürdüğü, bu yüzden hükümlülüğüne karar verildiği anlaşılmaktadır. Borçlar Kanununun 45. maddesinde kişinin ölmesi durumunda onun

yardımdan yoksun kalanların uğradıkları zararların ödetilmesine karar verileceği hüküm altına alınmıştır. Mahkemece istemin reddine ilişkin karar yerindeki gerekçede desteğin davacıya yardımda bulunduğu ilişkin davacı tarafından yeterli kanıt bulunmadığı ifade edilmiştir.

Yukarıda belirtilen yasa hükmüne göre kişinin ölmesi halinde onun yardımdan yakınlarının yoksun kalabileceği kabul edilmiştir. Yine Medeni Kanunun hükümlerine göre davacının gerektiği durumlarda çocuğundan nafaka isteyebileceği de hüküm altına alınmıştır.

Toplumun yaşam kuralları, aile bağları itibarıyla çocuğun annesinin desteği olabileceği bir varsayım olarak kabul edilmektedir. Bu durumda bunun aksinin davalı tarafından kanıtlanması gerekir. Mahkemenin hükmüne dayanak yaptığı tanığın açıklamasında davacının başka bir kimse ile evlendiğini, başka yere gittiğini, ölen çocuğu ile ilgilendiğini görmediğini açıklamıştır. Destek 1956 doğumlu olup öldürüldüğü tarihte 38 yaşında bulunmaktadır. Davacının bu yaştaki bir kişi ile küçük çocukmuş gibi ilgilenmesi düşünülemez.

Yargıtayın yerleşmiş kararlarına göre çocuğun annenin desteği olacağı kabul edilmektedir. Kaldı ki davacının ceza davasının yürütülmesi sırasında davaya katıldığı, böylece çocuğu ile ilişkisinin devam ettiği de anlaşılmaktadır. Nitekim; ceza mahkemesinde kurulan hükümle davacı yararına manevi tazminata hükmedilmiştir. Açıklanan durumlar gözetilerek istemin kabulü yönünde hüküm kurulmak gerekirken davanın reddine karar verilmesi doğru olmadığından kararın bozulması gerekirken onanmış olduğundan davacının karar düzeltme istemi HUMK.nun 440-442. maddeleri uyarınca kabul edilmeli, onama kararı kaldırılmalı ve karar gösterilen nedenlerle bozulmalıdır.

4.HD.14.10.1999, E.1999/5925 - K.1999/8442

Anne ve babanın varlıklı olmaları çocukların desteğine ihtiyaç duymadıkları veya ileride duymayacakları sonucunu da doğurmaz. Davacıların çocuklarının ölümüyle destekten yoksun kaldıklarının kabulü gerekir.

Destek mutlaka para veya maddi katkı şeklinde olmayabilir. Bunun dışında çeşitli hizmet ve yardımlarla da destek olunabilir.

Davacılar Dursun ve Leyla çocukları Şebnem'in ölümü nedeniyle destek tazminatı da istemişlerdir. Genel yaşam deneyimleri ve hayatın olağan akışı yetişkin bir insanın anne ve babasına her halükarda ve belirli bir düzeyde destek olacağını gösterir. Bu desteğin miktarı tarafların yaşam düzeyi, sağlık, sosyal ve ekonomik durumları ile orantılı olarak değişebilir de çocuğun hiç destek olmayacağı kabul edilemez. Zira destek mutlaka para veya maddi katkı şeklinde olmayabilir. Bunun dışında çeşitli hizmet ve yardımlarla da destek olunabilir.

Anne ve babanın varlıklı olmaları çocukların desteğine ihtiyaç duymadıkları veya ileride duymayacakları sonucunu da doğurmaz. Davacıların çocukları Şebnem'in ölümüyle destekten yoksun kaldıklarının kabulü gerekir. Bunun aksi davalı tarafından iddia ve ispat olunmadığına göre davacıların bu kalem isteğinin kabulü ile gerçekleşen zarara hükmolunması gerekirken davacıların maddi tazminat talebinin reddine karar verilmesi bozmayı gerektirmiştir.

4.HD.01.04.2003, E.2002/13497 - K.2003/3904

Ölenin annenin, kızının çocuğuna (torununa) bakması yoluyla yaptığı hizmet edimleri destek sayılmasını gerektirir.

Davacılar Y.E., annesi S.Alevcan'ın, çocuğuna baktığını, ölmesi üzerine hizmetçi tutulması zorunluluğu doğduğunu ileri sürmüştür. Davacının bu iddiası yönünden BK. 45/2 maddesinde öngörülen destekten yoksunluk tazminatı söz konusu olabilir. Öyle ki, annenin, davacı kızının çocuğuna bakması yoluyla yaptığı hizmet edimleri, destek sayılmasını gerektirebilir. Ölümle, davacı Y. E., ölen annesinin bu hizmet edimlerinden yoksun kaldığına göre, uzman bilirkişi seçilip bunun karşılığı olan paranın saptanmasından sonra, iddia ile bağlı kalınarak varılacak uygun sonuç çevresinde karar verilmesi gerekir.

15.HD.02.07.1975, E.1975/2313 - K.1975/3366

Destekten yoksun kalma tazminatına hükmedilmek için davacının yardıma muhtaç durumda olması zorunlu (şart) değildir.

Destekten yoksun kalma tazminatına hükmedebilmek için davacının yardıma muhtaç durumda olması şart değildir. Bir başka deyişle zengin bir kimseye örneğin, oğlunun belli zamanlarda verdiği veya filhal vermese dahi ileride verilmesi muhakkak telâkkî edilebilecek herhangi bir yardımdan hatta mutad olan hediyelerinden mahrum kalmak dahi bir zarar teşkil eder. Normal geçimini sağlayan bir kimsenin bir yakını kaybetmesinden doğan destekten yoksun kalma tazminatını isteyemeyeceğinin kabulü Borçlar Kanunu'nun 45 inci maddesi 2 inci fıkrası hükmünün amacına aykırı düşer. O halde tarafların ekonomik ve sosyal durumlarının davacının ve ölen oğlunun ileride iktisap edecekleri olanakların da gözönünde bulundurularak ve herkesin içinde bulunduğu yaşama şartlarının daha iyi ve mütekâmil bir hal alacağı düşünülme suretiyle bu işlerden anlayan yetenekli bilirkişilerden meydana gelecek bir kurula incelenmesi ve zararın bu esaslar uyarınca saptanması gerekir.

11.HD.06.12.1974, E.1974/3301 - K.1974/3477

Davacıların maddi durumlarının ve gelirlerinin pek fazla ve yeterli derecede bulunması ve ölenin gelir ve yardımına muhtaç olmamaları davacıların destekten yoksun kalma tazminatı talep etmelerine engel değildir.

Nitekim destekten yoksun kalma yalnız parasal yardım olarak düşünülemez. Evladın bayram günlerinde anne ve babaya ziyareti ve evde ailesine yardımcı olması, her türlü hastalık ve sair sıkıntılarında yardıma koşma görevi maddi desteğin kapsamında kabul edilmelidir. Bu anlayış gerek doktrin, gerekse Yargıtay uygulamasında yerleşmiş bir görüştür. Bu durumda anılan davacıların destekten yoksun kalmadıkları gerekçesiyle talebin reddi isabetsizdir.

19.HD.06.10.1992, E.1992/2629 - K.1992/4737

Destekten yoksun kalma tazminatı isteyebilmek için mirasçı olmak ve ölen yönünden nafaka yükümlüsü bulunmak şart değildir. Nişanlı, evlilik dışı birlikte yaşayan ve hizmetçi dahi koşulları mevcutsa destekten yoksunluk tazminatı isteyebilir.

Destekten yoksun kalma tazminatı Borçlar Kanunu'nun 45.maddesinin 2.fıkrası gereğince yoksun kalınan yardımın tazmini amacını taşır. Bu yardımın halen yapılmakta olması koşulu yoktur. Bugün yapılmasa dahi ileride yapılacağı muhakkak ise tazminata hükmetmek gerekir. Bu yardım infak ve işe taalluk edebileceği gibi yılda bir veya iki defa yapılan yardımlar ve hediyeler de olabilir. Bu davayı açabilmek için mirasçı olmak ve ölen yönünden nafaka yükümlüsü bulunmak da şart değildir.

Davacının ölenin bir yakını olması yani aralarında yakın ilişkiler bulunması, ancak yardımın devamlı veya yapılmasının muhakkak olması yeterlidir. Bu bakımdan nişanlı, hatta evlilik dışı birlikte yaşama ve hizmetçi dahi koşulları mevcutsa destekten yoksunluk tazminatı isteyebilir.

13.HD.11.06.2003, E.2003/2559 - K.2003/7644

Davacılar bekâr olarak ölen gencin anne ve babası olmalarına göre, hayatın doğal akışı gözetildiğinde 39 yaşında bekar bir çocuğun anne ve babasına maddi yardımda bulunacağını kabulü gerekir.

Dava, trafik kazası nedeniyle maddi ve manevi tazminat istemine ilişkin olup, mahkemece maddi tazminat isteminin reddine manevi tazminat isteminin kısmen kabulüne karar verilmiştir. Davacılar, trafik kazasında ölenin anne ve babası olup destekten yoksun kalma tazminat isteminde bulunmuşlardır. Mahkemece ölenin 18 yaşından büyük olup olay tarihi itibarıyla anne ve babasına destek olduğunun kanıtlanamadığı belirtilerek bu dava bölümü reddedilmiştir

Destekten yoksun kalma tazminatının yasal dayanağı BK.nun 45. maddesidir. Anılan maddede ölenin desteğinden yoksun kalanların bu yönde uğradıkları zararı isteyebilecekleri hükme bağlanmıştır. Olayda ölen kişi olay tarihi itibarıyla 39 yaşında olup bekar bulunmasına, anne ve babası olan davacıların ölenin kanuni mirasçıları olmalarına, hayatın doğal akışı gözetildiğinde bekar bir çocuğun anne ve babasına maddi yardımda bulunacağını kabulü gerekmesine ve yukarıda açıklanan yasal düzenlemeye göre adı geçen davacıların destekten yoksun kalma zararına uğradıkları benimsenerek destekten yoksun kalma tazminatına hükmedilmesi gerekirken mahkemece yukarıda belirtilen açıklamalar itibarıyla kanıt yükünün davalı tarafta bulunduğu gözetilmeksizin destek olgusunun davacı tarafından kanıtlanamadığı gerekçesi ile maddi tazminat isteminin reddedilmesi bozmayı gerektirmiştir.

4.HD.27.01.2003, E.2002/10678 - K.2003/847

Üniversite öğrencisi iken trafik kazasında ölen oğullarının desteğinden yoksun kalan davacıların tazminatı hesaplanırken, öğrenimini bitirdikten sonra mesleğine göre ileride alabileceği ücret esas alınmalıdır.

Davacılar, üniversite son sınıf öğrencisi olan oğullarının trafik kazası nedeniyle ölümü sonucu destekten yoksun kalma ve manevi tazminata hükmedilmesini istemişlerdir. Mahkemece tazminat hesaplanırken esas alınan ücret desteğin öğrenci iken aldığı ücret olup, okuduğu sınıf süre ve mesleği itibarıyla öğrenimini bitirdikten sonra emsallerine göre alacağı ücret belirlenip bu ücret üzerinden hesaplanacak destek tazminatına hükmetmek gerekirken, desteğin öğrenciyken çalıştığı işten kazandığı ücret üzerinden belirlenen miktara hükmedilmesi hatalıdır.

Dava trafik kazası nedeniyle uğranılan zararın ödettirilmesi istemine ilişkindir. Yerel mahkemece dava kısmen kabul edilmiş karar davacılar tarafından temyiz edilmiştir.

Davacılar, İstanbul Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi son sınıf öğrencisi olan oğullarının trafik kazası nedeniyle ölümü sonucu destekten yoksun kalma ve manevi tazminata hükmedilmesini istemişlerdir. Yerel mahkemece desteğin öğrencisi iken ayrıca hizmet akdi ile Sinan Yapı Endüstrisi Ticaret ve Sanayii A.Ş.'de 48,00 lira ücretle çalıştığı saptandığından bu ücret üzerinden destek tazminatı hesaplanmış ve hükmedilmiştir. Hesaba esas alınan ücret desteğin öğrenci iken aldığı ücret olup, okuduğu sınıf süre ve mesleği itibarıyla öğrenimini bitirdikten sonra emsallerine göre alacağı ücret belirtilerek bu ücret üzerinden belirlenecek destek tazminatına hükmetmek gerekirken,

desteğin öğrenciyken çalıştığı işden kazandığı ücret üzerinden belirlenen miktara hükmedilmesi usul ve yasaya aykırı olup bozmayı gerektirmiştir.

4.HD.12.06.2002, E.2002/1966 - K.2002/6276

Üniversite öğrencisi olan desteğin, okulunu bitirdikten sonra meslek yaşamına başlayacağı dönemde elde edebileceği ücret üzerinden tazminat hesaplanmalıdır.

Dava, trafik kazası nedeniyle destekten yoksun kalma tazminatı istemine ilişkindir. Davacıların oğlu olan desteğin üniversite öğrencisi olduğu anlaşılmaktadır. Davacı vekili, "desteğin ölümünden evvel asgari ücret üzerinden geliri bulunduğunu kabulünü kabul ediyorum" şeklinde imzalı beyanda bulunmuştur. Hükme dayanak yapılan bilirkişi raporunda desteğin aktif meslek yaşamına başlayacağı tarihten itibaren asgari ücretin 4,36 katı gelir elde edeceği varsayımıyla davacı anne ve babanın destekten yoksun kalma zararı hesaplanmıştır. Davacı vekilinin beyanı ele alınıp değerlendirildiğinde desteğin üniversiteyi bitireceği tarihe kadarki dönemde asgari ücretten gelir elde edeceğinin beyan edilmiş olduğu, mezuniyetten sonraki dönemin amaçlanmadığı sonucuna varılmaktadır. Davacı vekilinin bu beyanının hatalı değerlendirilmek suretiyle kararın bozulması yerinde bulunmadığından adı geçen davacıların karar düzeltme isteklerinin kabulü gerekmiştir.

4.HD.18.03.2002, E.2002/1794 - K.2002/3109

Ölen kişinin çocuğunun bulunması, bu nedenle anne ve babasının kanuni mirasçı olamamaları, destekten yoksun kalma tazminatını istemelerine engel oluşturmaz. Bir evlâdın anne ve babasına destek sağlayacağı kabul edilmelidir.

Ayrıca, ölen desteğin ölüm tarihinde ücretli olarak bir işyerinde çalışmamış olması da anne ve babasına destek olamayacağı sonucunu doğurmaz.

Davacılar, davalının haksız eylemi sonucu kızlarının öldürülmesi nedeniyle destekten yoksun kalma tazminatı ve manevi tazminat talep etmişlerdir. Mahkemece istenen manevi tazminatın kısmen kabulüne, maddi tazminat istemi ise, davacıların ölenin mirasçıları olmadıkları gerekçesiyle reddine karar verilmiştir.

BK'nın 45. maddesine göre, ölenin desteğinden yoksun kalanların maddi tazminat isteyebilecekleri hükme bağlanmıştır. Davacılar ölenin ana ve babasıdır. Bir çocuğun anne ve babasına destek olabileceği varsayım olarak kabul edilmelidir. Evlâdın anne ve babasına destek olabileceği varsayım olarak kabul edilmelidir. Ölenin bir çocuğunun bulunması, bu nedenle de davacıların mirasçı olamamaları destekten yoksun kalma tazminatını istemeye engel teşkil etmez. Ayrıca desteğin öldüğü tarihte ücretli olarak bir yerde çalışmamış olması da anne ve babasına destek olamayacağı sonucunu doğurmaz. Bu yönler ve olayın oluş biçimi de gözetilerek karar verilmesi gerekirken mevcut yasal düzenlemeye aykırı hüküm kurulması bozmayı gerektirmiştir.

4.HD.13.09.2005, E.2004/13893 - K.2005/9189

Destekten yoksun kalma tazminatı davasında yetiştirme giderleri hangi tarihteki değerlere göre hesaplanıyorsa destek tazminatının da aynı tarihteki verilere göre hesaplanması ve sonucuna göre karar verilmesi gerekir.

Dava, trafik kazasından kaynaklanan desteğin ölümü nedeniyle maddi ve manevi tazminat istemine ilişkindir. Mahkemece maddi tazminat istemi reddedilmiş, manevi tazminat istemi kesinleştiğinden yeniden bu konuda bir karar verilmemiştir. Kararı davacılar temyiz etmiştir.

Davacılar ölen küçüğün anne ve babası olarak destekten yoksun kalma tazminatı istemişlerdir. Mahkemece daha önce hükme dayanak yapılan bilirkişi raporunda hesaplanan destek tazminatlarına hükmedilmiştir. Anılan kararın davalılar tarafından temyiz edilmesi üzerine karar dairece yetiştirme giderlerinin anne ve baba için hesaplanan tazminatlardan düşülmediği gerekçesiyle bozulmuştur.

Mahkemece bozmaya uyularak ölen küçüğe gelir elde edeceği yaşa kadar yapılacak yetiştirme giderleri konusunda yeniden bilirkişi raporu alınmıştır. Daha önceki bilirkişi raporunda hesaplanan destek tazminatlarından son raporda hesaplanan yetiştirme giderleri düşülmek suretiyle davacıların destek zararının olmadığı gerekçesiyle bu konudaki istem reddedilmiştir. Oysa yetiştirme giderleri rapor tarihindeki değerlere göre hesaplandığına göre destek tazminatının da aynı tarihteki verilere göre hesaplanması ve sonucuna göre karar verilmesi gerekirdi. Anılan yön gözetilmeden verilen karar usul ve yasaya aykırı olup bozmayı gerektirmiştir.

4.HD.01.03.2006, E.2006/1273 - K.2006/2017

Destekten yoksun kalma tazminatı desteği sağlayan kimse ile destek olanın olası yaşamlarında sağlanacak gelirin desteğin toptan ödetilmesidir. Bu tazminat mirasçılıktan ayrıdır. Bu nedenle ölenin sağlığında işgücü kaybı nedeniyle işverenden almış olduğu ödence bu tazminattan düşülemez.

Davacılar, murisleri Veysel'in davalıya ait kömür ocaklarında çalışmakta iken meslek hastalığına yakalandığını ve bu hastalık sonucu öldüğünü, onun desteğinden yoksun kaldıklarını ileri sürerek, maddi ve manevi tazminat istemişlerdir.

Borçlar Yasasının 45/2. maddesi hükmüne göre, bir haksız eylem sonucu desteğini yitiren kimse, bu yüzden uğradığı zararın ödetilmesini dava edebilir. Bu destekten yoksun kalma tazminatı, desteğini yitiren kimse ile desteğin, yani ölenin, yaşamları muhtemel süre içerisinde, ölen desteğin çalışarak sağlayabileceği gelir ve kazancından ayırmak suretiyle yapabileceği yardımın tutarının, peşin olarak toptan ödetilmesinden ibarettir. Çünkü, bu tazminat ile güdülen amaç, destek yaşamış olsa idi, yardım ettiği kimseye, yapabileceği yardım tutarını sağlamaktır. Bir başka anlatımla, desteğini yitiren kimsenin, ölümle sonuçlanan olaydan önceki sosyal ve ekonomik yaşam düzeyinin devamını sağlayacak bir paranın ödettirilmesidir. Böyle olunca da, zarar tutarının belirlenmesinde desteğin gelirin saptanması büyük önem taşır.

Öte yandan, destekten yoksun kalma tazminatı, niteliği itibariyle, 3. kişilere, desteğin gelir ve yardımından yoksun kalmaları nedeniyle tanınmış, bağımsız bir hak olup, mirasçılık sıfatı ve miras hukuku ile bir ilgisi yoktur. Çünkü bu hak mirasçılık sıfatından değil, eylemli olarak destek olanın ölümü nedeniyle, onun gelir ve yardımından yoksun kalma ya da farazi destek olma olgusundan kaynaklanmaktadır. Görülüyor ki, Borçlar Yasasının 45. maddesinde sözü geçen destek kavramı, hukuksal bir ilişkiyi değil, eylemli bir durumu hedef tutar ve ne hısımlığa ve ne de yasanın nafakaya ilişkin hükümlerine dayanmaz. Bir kimseye, sadece eylemli ve düzenli olarak, geçimini kısmen veya tamamen sağlayacak şekilde yardım eden ve olayların olağan akışına göre eğer ölüm vuku bulmasaydı, az çok yakın bir gelecekte de bu yardımı sağlayacak olan kimse destek sayılır. O halde, destek sayılabilmek için bakımın (yardımın) eylemli olması ve ölümden sonra da düzenli bir biçimde devam edeceğinin anlaşılması yeterlidir (HGK. 21.4.1982 gün, 1979/4 -1528 E.412 K.). Şu kısa açıklamaların ışığı altında somut olay incelendikte;

Davacıların murisi ve desteği Veysel'in, davalı idareye ait kömür ocaklarında çalışmakta iken meslek hastalığına tutulduğu ve 26.1.1962 tarihinde % 10 maluliyet tesbit edildiği ve giderek artmak suretiyle % 74 oranına yükseldiği ve bu maluliyetli sebebiyle kendisine gelir bağlandığı tartışma konusu değildir. Keza, miras bırakanın sağlığında, işveren aleyhine açmış olduğu ve Zonguldak 1. İş Mahkemesi'nde görülen, 1972/680 esas sayılı dava sonunda, davacının, tutulduğu meslek hastalığı nedeniyle çalışma gücünü % 74 oranında kaybettiği gözetilerek, davalı işverenin tazminatla sorumlu tutulduğu yönünden de bir uyuşmazlık bulunmamaktadır.

Temyiz incelemesine konu olan bu davada; mahkemece, hükme dayanak yapılan 27.6.1979 tarihli bilirkişi raporunda, destek Veysel'in, öldüğü tarihte, çalışma gücünün % 74'ünü kaybetmiş ve bunun karşılığını da, az yukarıda sözü edilen dava sonunda davalı işverenden almış bulunduğu; ölüm gününde, % 26 oranında çalışma gücü olan bir kimse olduğu, gözönünde tutulmamıştır. Oysa, desteğin gelirinin saptanmasında, onun öldüğü gündeki beden ve çalışma gücünün esas alınması gerekir. Çünkü, bir kimsenin çalışarak elde edebileceği kazanç, onun yaşı, mesleği, sağlık durumu ve beden gücü ile yakından ilgilidir.

Öte yandan, yukarıda da değinildiği üzere, destekten yoksun kalma tazminatı, mirasçılık sıfatından ayrı ve bağımsız bir hak olduğundan, desteğin, sağlığında, % 74 beden gücünün kaybına karşılık olarak işverenden almış olduğu tazminatın da bu davada hesap edilecek tazminat tutarından mahsup edilmesi (indirilmesi) düşünülemez.

O halde, mahkemece yapılacak iş; yeniden bir bilirkişi incelemesi yaptırmak suretiyle, desteğin ölüm gününde % 26 çalışma gücü bulunduğu gözetilerek, bu durumu ile, önceki kesinleşen ilamla yaşayacağı farz ve kabul edilen 1.7.1995 tarihine kadar elde edebileceği gelir esas alınarak, davacıların destekten yoksun kalma tazminatlarını yeniden hesaplatmak ve hasil olacak sonuç uyarınca bir karar vermektir ibarettir.

O halde, yukarıda açıklanan maddi ve hukuki olgular gözönünde tutulmaksızın verilen kararda direnilmesi usul ve yasaya aykırıdır. Bu nedenle, direnme kararı bozulmalıdır.

HGK.25.05.1984, E.1982/9-301 K.1984/619